

Materiál na rokovanie
HSR SR 09.10.2023

bod 1

STANOVISKO

k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026

1. Všeobecne k materiálu

Predložený Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026 (ďalej aj „RVS“) vychádza z aktualizovanej makroekonomickej a daňovej prognózy zo septembra 2023. Rozpočet verejnej správy sa zostavuje za štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy na obdobie troch rokov, tzn. na roky 2024, 2025 a 2026.

Vláda pripravila návrh vyrovnaného RVS na roky 2024 až 2026 v nadväznosti na aktuálne platné sankcie vyplývajúce z dlhovej brzdy.

Hrubý dlh verejnej správy v roku 2022 dosiahol 57,8 %. V roku 2023 sa predpokladá, že hrubý dlh klesne na 57,1 % HDP, čomu pomôže vysoká očakávaná inflácia a využitie naakumulovaných likvidných zdrojov. V scenári vyrovnaného rozpočtu by hrubý dlh v roku 2024 narástol na 59,7 % z dôvodu prepadu ekonomiky.

Celkové príjmy štátneho rozpočtu na rok 2024 sa rozpočtujú sumou 19 623 186 696 €, čo predstavuje medziročný pokles oproti štátneho rozpočtu na rok 2023 o 7 075 997 344 €. Celkové výdavky štátneho rozpočtu na rok 2024 sa určujú sumou 22 038 086 709 €, čo predstavuje medziročný pokles oproti štátnemu rozpočtu na rok 2023 o 13 002 469 523 €. Schodok štátneho rozpočtu na rok 2024 sa určuje sumou 2 414 900 013 €, čo predstavuje zníženie schodku oproti štátnemu rozpočtu na rok 2023 o 5 926 472 179 €.

Predložený vyrovnaný RVS by viedol k prudkej recesii, čo znamená, že na rok 2024 sa predpokladá prepad ekonomiky o 6,4 % a veľmi negatívne sa bude vyvíjať aj zamestnanosť. V roku 2024 sa prognózuje jej pokles o 5,4 %. Miera nezamestnanosti by mala narásť na 9,3 %. Priemerná nominálna mesačná mzda v národnom hospodárstve v roku 2024 by narástla len minimálne o 0,3 %, reálna mzda by však klesla o 4,0 %. Inflácia by mala klesnúť a dosiahnuť 4,5 %.

2. Stanovisko KOZ SR

Všeobecne k Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026

KOZ SR očakávala, že návrh RVS bude predložený na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady SR s dostatočným časovým predstihom, najmä vzhľadom na skutočnosti za akých sa zostavuje a prijíma.

Vláda SR v zmysle Ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti č. 493/2011 Z. z. nesmie predložiť národnej rade návrh rozpočtu verejnej správy s rozpočtovaným schodkom a medziročným nominálnym rastom konsolidovaných výdavkov verejnej správy oproti rozpočtu verejnej správy na predchádzajúci rozpočtový rok, okrem výdavkov na správu štátneho dlhu,

prostriedkov Európskej únie, prostriedkov štátneho rozpočtu na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, odvodov do Európskej únie a okrem výdavkov na likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami. Preto aj septembrová makroprognóza, z ktorej vychádza návrh RVS, musela byť zostavená na tomto predpoklade. Ak by sa v parlamente prijal takýto návrh rozpočtu, tak by sa v roku 2024 hospodárstvo SR dostalo do hlbokej recesie. HDP by klesol o 6,4 % a zamestnanosť by klesla o 5,4 %. V roku 2025 sa dokonca prognózuje miera nezamestnanosti vyššia ako 10 %. V roku 2024 sa ďalej predpokladá, že reálna mzda by sa znížila o 4 %, čo by viedlo k zníženiu životnej úrovne obyvateľstva a poklesu spotreby domácností.

Okrem predpokladanej recesie, ktorú návrh RVS spôsobí, je z pohľadu KOZ SR neprijateľné aj navrhované enormné viazanie výdavkov, najmä vzhľadom na ich dopady na zamestnancov verejného sektora. Vyrovnanie RVS by sa podľa makroprognózy udialo na výdavkoch na kompenzácie vo verejnej správe (prepad zamestnanosti o 30 % a zafixované mzdy), medzispotrebe a investíciách verejnej správy. Ako je ďalej uvedené v Hlavnej knihe RVS 2024-2026 *„V dôsledku schválenia vyrovnaného návrhu rozpočtu na roky 2024 až 2026 by došlo k významnému zníženiu zamestnancov verejnej správy, čo by viedlo k výraznému obmedzeniu, miestami až k znemožneniu plnenia úloh podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.“* Okrem toho RVS uvádza aj to, že znížením počtu zamestnancov by mohlo *„vážne ohroziť bezpečnosť Slovenskej republiky a došlo by k obmedzeniu personálneho obsadenia a výkonu na zahraničných zastupiteľstvách. Zároveň by právnické osoby neboli schopné uhrádzať záväzky voči svojim zamestnancov, ktoré by vznikli z dôvodu prepúšťania.“* Uvedené skutočnosti považujeme za natoľko závažné, že nemožno reálne RVS schváliť.

Vyrovnaný rozpočet v roku 2024 sa v prevažnej miere navrhuje dosiahnuť prostredníctvom zníženia výdavkov, keďže odhadované príjmy nevytvárajú predpoklad na dostatočnú kompenzáciu odhadovaných výdavkov.

Ministerstvo financií SR samo deklaruje, že pri vydaní makroprognózy s vyrovnaným rozpočtom v roku 2024 ide len „o simuláciu vývoja, keďže nová vláda si po získaní dôvery bude môcť zvoliť vlastný fiškálny vývoj a teda nepredpokladá sa, že k naplneniu tejto simulácie dôjde.“ Ďalej treba spomenúť, že aj ak by vláda nevznikla, tak drastickým škrtom sa dá vyhnúť tak, že úradnícka vláda síce predloží vyrovnaný rozpočet, ale parlament ho neschváli. V takom prípade sa štát bude riadiť rozpočtovým provizóriom (výdavky budú na úrovni predchádzajúceho roka). Ďalšia možnosť je, že poslanci rozpočet schvália v zmenenom znení tak, že už nebude vyrovnaný.

Očakávame, že reálny RVS, napriek nevyhnutnosti konsolidovať verejné financie, bude nastavený na postupnú konsolidáciu, ktorá nespôsobí negatívne sociálne dopady, najmä na zamestnancov verejnej správy.

K návrhu zákona o štátnom rozpočte na rok 2024 – zásadná pripomienka

V § 5 ods. 1 až 4 žiadame za „od 1. januára 2024“ doplniť text: „ak sa v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa na rok 2024 nedohodne inak.“

3. Závery a odporúčania

Na základe toho, že predkladaný RVS bol zostavený v nadväznosti na Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý ukladá vláde predložiť do národnej rady RVS bez rozpočtovaného schodku, je nerealizovateľný v praxi a nezohľadňuje reálne ekonomické predpoklady, má veľmi veľké negatívne dosahy na zamestnanosť, hospodárstvo a reálne mzdy zamestnancov, **KOZ SR s predloženým návrhom RVS zásadne nesúhlasí.**